

Аграрен университет – Пловдив, Научни трудове, т. LXIV, кн. 2, 2022 г.
Национална кръгла маса
„Устойчив винен туризъм в контекста на зелената сделка“
Agricultural University – Plovdiv, Scientific Works, vol. LXIV, book 2, 2022
National Round Table
„Sustainable Wine Tourism in the Context of the Green Deal“

[DOI: 10.22620/sciworks.2022.02.017](https://doi.org/10.22620/sciworks.2022.02.017)

РЕЛИГИОЗЕН ТУРИЗЪМ НА ТЕРИТОРИИТЕ НА БЪЛГАРИЯ И СИРИЯ
RELIGIOUS TOURISM OF BULGARIA AND SYRIA
Проект № 10-22 „Студентско научно творчество“

Алия Ал-Туркмани Самер, Мирела Илианова Фиркова
Alia Al-Turkmani Samer, Mirela Ilianova Firkova

Аграрен университет – Пловдив
Agricultural University – Plovdiv

mirelafirkova@gmail.com

Abstract

Religious tourism is tourism for the purpose of visiting religious places, traveling for the purpose of worshiping holy places of faith or participating in religious rituals. In order to practice religious tourism, a tourist must be familiar with the culture and religion of the holy place he is about to visit. The report presents information on Christianity and Islam and religious tourism on the territories of Bulgaria and Syria. Famous religious sites are indicated with useful information about them. The report included a call for people of different faiths to be more united.

Key words: religious tourism, Christianity, Islam, Bulgaria, Syria

ВЪВЕДЕНИЕ

Когато става дума за религиозен туризъм, трябва да бъдем запознати със същността му. Религиозният (или още поклоннически) туризъм, най-общо се дефинира като пътуване, чиято цел е посещение на религиозни обекти и места, както и поклонение пред свети места на вярата и / или участие в религиозни ритуали (Marinov, 2011). При всички положения, за практикуването на религиозен туризъм е необходимо наличието на вяра в съответната религия, както и съответното ниво на солидарност към различните религии.

Счита се, че от славянските държави именно България е първата, приела християнската религия, като богослуженията се осъществяват на старобългарски език. От тогава (865 г.) насам, православното християнство християнството е и официалната религия у нас. Въпреки това, на територията на страна ни няма забрана за изповядването на други религии. В съчетание с огромното разнообразие от религиозни обекти, както и някои запазени езически обичаи, България притежава необходимите предпоставки за развитието на религиозния туризъм.

В тази връзка, целта на доклада е да се покажат и анализират приликите и разликите между религиозния туризъм в България и религиозния туризъм в Сирия, както и да се търсят възможности за изграждане на религиозни турове между двете държави.

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

За постигането на основната цел на доклада са проучени множество интернет източници, както и научна литература, засягаща проблемите в развитието на туризма, в частност – на религиозния туризъм. Изследването е базирано на анализ, синтез, сравнителен анализ.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЯ

Християнството и Ислямът са двете най-разпространени религии в света. Счита се, че и двете религии са основани на Юдаизма, поради което, въпреки, че са същностно различни религии, всъщност имат много приличия.

Християнство

Християнството е една от библейските религии и е най-разпространена в света, с около 2,18 млрд. последователи. Характерно за християнството като религия е триединството – Отец (създател на всичко живо и неживо), Син (Иисус Христос) и Свети Дух.

Счита се, че християнството възниква в началото на I век в Римската провинция Юдея, като е базирано на по-древната юдейска религия. Юдейски пророци вярвали, че Бог ще изпрати на земята свой месия (Божия Син), който ще избави своите последователи от всичките им грехове и ще възнесе правдата по света. Поради тази, често Иисус Христос е наричан Месията, или Спасителя.

Каноничната книга на християнството е Библията, в която са записани Божиите завети, наричани Божии заповеди. Основните вярвания на християните се свързват с изпълнението на Божиите заповеди (олицетворяващо праведното поведение), при което след смъртта си, всеки праведен бива отведен в Рая. Грешниците (тези, които не спазват Божиите заповеди) след смъртта си биват наказвани, като душите им са „осъдени“ на вечни мъки в Ада.

В основата на християнската религия са заложените основни християнски тайнства: кръщение, миропомазване, евхаристия (вземане на причастие, което е по-характерно за католицизма), покаяние, свещенство, брак, елеосвещение (маслосвет – помазване със свещено масло – елей). Според християнския Канон, някои от тайнствата се извършват само веднъж в живота.

От своето възникване, християнската религия търпи редица промени в развитието си, поради което възникват и няколко основни направления на религията:

- католицизъм: разпространен предимно в страните от Западна Европа, подчинени на Римокатолическата апостолска църква, с център

държавата Ватикана; глава на Църквата е папата, а католицизмът е основан на различни доктрини и концепции, някои от които не присъстват в Библията;

- православие: дефинира се като обединение на независими църкви, разделени от държавните граници, като всяка от тях се управлява от свой епископ;

- протестантство: отхвърлят всички практики на Православната и Римокатолическата църква, като приемат само тайнствата кръщение и евхаристия;

- англиканска църква: основава се на свободното тълкуване на Библията, като всички епископи са с еднакъв ранг.

Ислям

Ислямът е втората най-разпространена монотеистична религия в света, като думата ислям се превежда като „отдаване/покорност на Бог“ (Lozapova), също и като „мир“. В основата на религията стои разбирането за пълно отдаване на заповедите и забраните на Бога, без възражения.

Основните вярвания на мюсюлманите, които са и според Корана (и шериата), са в Бога, Неговите ангели, книгите и пратениците Му, както и в Съдния ден.

Ислямската религия, по подобие на християнската, се основава на няколко основни религиозни тайнства, наречени стълбове на исляма. За разлика от християнството, където тайнствата са седем, при исляма стълбовете са пет:

1. Шахада – засвидетелстване на вярата. Шахада е свидетелство, че няма друг бог освен Аллах, а Мохамед е Божият пратеник: Това свидетелство е основата за навлизането на исляма за сунитските мюсюлмани.

2. Молитвата (салат, намаз) е един от най-важните ежедневни актове на поклонение, които мюсюлманите извършват. За мюсюлманите е задължително да се молят пет пъти на ден, а мюсюлманите се обръщат в молитвите си към Кааба в Мека. Освен задължителната молитва, има и други молитви, като молитвата Ид, заупокойната молитва и други

3. Закят – законова милостиня. Това са парите, които всеки мюсюлманин (в зависимост от финансовото си състояние) плаща, които са предназначени за подпомагане на бедните, сираците, нуждаещите се, както и за някои други направления.

4. Рамадан пост: през месец Рамадан мюсюлманите се въздържат от храна, напитки и сексуални контакти от зори до залез слънце, а също така трябва да избягват други грехове и да увеличат актовете на поклонение през този месец. Постенето не е задължително за пътуващите или болните, на които им е трудно да постят, но те трябва да компенсират това, което трябва да постят, като постят други дни, когато имат възможност преди настъпването на следващия Рамадан. Друга възможност за тези, които не могат да постят е като хранят бедни, или полагат грижи за възрастни хора, които трудно постят поради напреднала възраст или хора с хронично заболяване; Постът за

мюсюлманите не се счита за задължение, за да ги изтощи, а целта му е духовна и здравословна според ислямското вярване.

5. Хадж – поклонение. Хадж е поклонението, което трябва да осъществи поне веднъж в живота си всеки един мюсюлманин поклонението се осъществява в Кааба, свещения дом на Бог в град Мека. Според вярванията на мюсюлманите, тези, които не могат да осъществят поклонение, трябва да се „откупят“ с жертвоприношение (жертвено животно) според възможностите си.

Религиозен туризъм в България

България може да се оцени като атрактивна дестинация за религиозен туризъм, привличаща туристи от различни вероизповедания и етноси. На територията на страната има множество вековни религиозни обекти, предлагащи атрактивни маршрути, които обхващат основните вероизповедания, разпространени в Европа и на Балканите. Основен ресурс за развитието на религиозния туризъм у нас обаче остават манастирите, по-голямата част от които съчетават интересна архитектура, красива природа и изобилие от културно-исторически обекти. На територията на страната съществуват над 120 действащи манастири, като най-привлекателни за туристите Рилският манастир, Троянският, Дряновският, Роженският, Гложенският и Драгалевският манастир (Jordanov, J and O. Georgieva).

Църквите на територията на България са близо 8000. Всяка от тях се извява с уникалността си и живописните си изрисувани стени и икони. Едни от най-известните и привличащи вниманието на религиозните туристи църкви в България са: Руската църква (църквата „Свети Никола“) в София; „Света София“ в София; Църквата „Св. Константин и Елена“ в Пловдив; „Успение Богородично“ във Варна.

На територията на страната са разположени двадесет и две големи джамии, в които също може да бъде практикуван религиозният туризъм. Най-известните от тях са: Баня Баши джамия и Буюк джамия в София; Джумая джамия и Шахбединова Имарет джамия в Пловдив; Ески джамия в Ямбол; Байракли джамия в Самоков.

Обекти за религиозен туризъм в България

- *Рилски манастир* – манастирът „Св. Иван Рилски“ е най - големият манастирски комплекс на територията на страната. През 1976 г. манастирът е обявен за национален исторически паметник, а през 1983 г. е вписан в книгата на ЮНЕСКО за световно наследство. Освен впечатляващата архитектура, манастирът привлича интереса на посетителите и със своите стенописи (най-старите от които са запазени в параклиса Хрельовата кула), които се оценят и като едно от неговите най-големи богатства.

- *Шипченски манастир* – манастирът се намира над град Шипка, в полите на стара планина. Построен е в периода 1885 – 1902 г, като земята за строежа му е подарена от местните жители. През 1970 г. манастирът е обявен за исторически паметник на културата от национално значение. По-късно той става част от историко-архитектурния резерват „Шипка – Бузлуджа“. Освен като религиозен обект, Шипченският манастир е пряко свързан и с историята

на България и е израз на почитта към загиналите руски войници и български опълченци в Руско – Турската Освободителна война.

- *Преображенски манастир* – манастирът „Св. Преображение Господне“ е един от най-големите манастири в България. Разположен е на около 7 км. от средновековната столица Велико Търново. Чрез стенописите „Страшният съд“ и „Колелото на живота“, (които са от ключово значение за манастира) авторът внушава преходността на човешкото съществуване. Позлатеният му иконостас пък се счита за паметник на българското дърворезбарско изкуство.

- *Руска църква* – счита се, че със своите позлатени куполи, това е една от най-забележителните сгради в София. Камбаните на църквата са дарени от руския император Николай Втори. В Криптата на храма е гробът на считания от много православни християни за чудотворец – архиепископ Серафим Соболев.

- *Църква „Св. Св. Константин и Елена“* – църквата е един от древните християнски храмове на най-стария град в Европа – Пловдив. Църквата е датирана в началото на IV век и е част от Архитектурен комплекс „Старият Пловдив“. Въпреки че през годините храмът е многократно е разрушаван, днес църквата „Св. Св. Константин и Елена“ е ценен религиозен, исторически и културен паметник на града. През 1995 г. е обявена за архитектурен паметник и привлича множество туристи от страната и чужбина.

- *Църква „света Неделя“* – църквата „Света Неделя“ е построена през 1813 г. в град Батак, свързана е с Априлското въстание и последвалото Баташко клане. Въпреки че след Освобождението църквата не се използва за богослужение, през 1955 е обявена за държавен музей, а през 1977 – за национален исторически паметник на културата.

Религиозен туризъм в Сирия.

Характерно за Сирия е голямото изобилие от религиозни забележителности, които създават редица възможности за развитието на религиозния туризъм. Въпреки че основата изповядвана религия в Сирия е ислямът, на територията на страната съществуват и редица християнски религиозни храмове, което е предпоставка за структурирането на атрактивен туристически продукт, от гледна точка на религиозния туризъм. В тази връзка, обектите варират от религиозни светилища или християнски свети места, до древни ислямски джамии.

Водещи религиозни обекти в Сирия

- *Джамията на Омаядите* е построена в центъра на стария град на Дамаск от халифа Ал-Валид I (705-715 г.). Освен като инженерен и художествен шедьовър, джамията привлича вниманието на посетителите и с факта, че в нея се съхранява главата на Св. Йоан Кръстител.

- *Джамия Ал-Сайеда Зайнаб* в Дамаск. Светилището се намира в района Сайеда Зейнаб, седем километра източно от Дамаск. Храмът се

посещава от стотици хиляди посетители годишно и се счита за едно от най-важните ислямски светилища.

- *Джамия Халид ибн Ал-Валид* в Хомс. Джамията е стара, приписвана на спътника Халид бин Ал-Уалид. Това е била обикновена джамия до гробница. Историците се различават в приписването ѝ на Халид бин Ал-Уалид. През 1265 г. сл. Хр. крал ал-Захир Бейбарс създава паметник над гробна на Халид ибн Ал-Валид. Това дело е изписано върху надгробната плоча на древния език наскхи.

- *Манастир на Богородица в Седная*. В сирийския град Садная има много манастири, църкви и светилища, които може да наброяват до четиридесет, но най-известният от всички е манастирът на Дева Мария. Манастирът се възприема като една от най-важните институции на Антиохийската православна патриаршия. Характерно за манастира е високото ниво на гостоприемство, поради което го прави предпочитано място за почивка на много православни семейства, живеещи в Сирия. Към манастира има обособен девически дом за сираци, който функционира и към настоящия момент. През 1948 г. към девическия дом е създадено и училище за монахини, което е официално признато от Антиохийската патриаршия две години по-късно.

- *Марианска църква в Дамаск* – Марианската църква, датираща от 36 и 37 г. сл. н.е., е най-старата църква в света. Нейното построяване се свързва и с началото на разпространението и изповядването на християнството в Сирия.

- *Църква „Свети Анания“ в Дамаск* – църквата е най-старата църква в Дамаск и една от най-старите. Датирана е още от римската епоха и се възприема като своеобразен исторически, архитектурен и религиозен шедьовър.

- *Църква на Ум Ал-Зинар в Хомс* – църквата е разположена в древния град Хомс, и се счита, че това е една от най-старите църкви, построени на земята. Датира от 59 г. сл. Хр. и представлява сутеренна църква, оприличавана на свод, в който християните отслужвали тайни богослужения. Църквата е била седалище на Сирийската православна патриаршия на Антиохия и целия Изток в средата на XX век. След преместването на патриаршеската катедра в Дамаск, църквата става седалище на Сирийската православна архиепископия на Хомс и Хама.

ИЗВОДИ

България и Сирия предлагат уникална възможност за развитието на религиозен туризъм. И двете държави имат голям брой домове за поклонение и зони с религиозна история. Предлагат възможности за хората от различни религии да извършват поклоненията си и да отправят молитвите си към своите богове в храмовете, предназначени за тяхната религия. Туристите практикуват религиозен туризъм не само, за да извършват поклоненията си, но и за да погледнат отблизо красотата на всички църкви, манастири, джамии, катедрали.

България и Сирия са две държави, уникални по свой собствен начин. Те са коренно различни, с уникална култура и традиции, но има едно нещо, което може да ги обедини – религията. Християнството и ислямът на пръв поглед са различни една от друга религии, но всъщност имат много прилики. Религиозният туризъм в двете държави предлага възможности за изучаване на друга религия. Архитектурата на светите места привлича с красотата и уникалността си хиляди туристи. Двете държави предлагат възможността на хора от други религии да могат да почитат боговете си чрез присъствието на други храмове и джамии. Това е стъпка към обединяване на хората от различните религии. Ние трябва да приемем, че вярата не ни прави по-различни от другите хора. Всички ние сме еднакви и религията не трябва да бъде определяща за самите нас.

REFERENCES

- Marinov, Stojan. *Savremenni vidove turizam. Nauka I iekonomika*, Varna, 2011.
Bulgaria: religiozen turizam. Retrieved from:
https://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/upload/info_materials/bg/broshura_religiozen_turizam.pdf (Accessed 28.04.2022)
- <https://historybg.info/%D1%85%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%8F%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE/> (Accessed 28.04.2022)
- <https://pravoslavenhram.com/%D1%81%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%82%D0%B5-%D1%82%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0-%D0%B2-%D1%85%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D1%86%D1%8A%D1%80%D0%BA%D0%B2%D0%B0/45> (Accessed 28.04.2022)
- Lozanova, Galina. *Isliam*. Retrieved from:
<https://balgarskaetnografia.com/svetogled/veroizpovedania/islyam.html>
(Accessed 02.05.2022)
- http://religiology.org/religions/islam/last_day (Accessed 02.05.2022)
- Pette stalba na islyamaкрасимираянис. Retrieved from:
http://religiology.org/religions/islam/five_principles_of_practice (Accessed 02.05.2022)
- Jordanov, Jordan and Olga Georgieva. *Religiozniat torizam v Balgaria*. Retrieved from: <https://betty.bg/religiozniyat-turizam-v-balgariya/> (Accessed 02.05.2022)
- https://www.hramove.bg/myadmin/popup_temple.php (Accessed 02.05.2022)
- <https://www.bulgariamonasteries.com/> (Accessed 02.05.2022)
- <http://www.syriatourism.org/> (Accessed 02.05.2022)
- <https://saidnaya.com/> (Accessed 02.05.2022)